

samengesteld door:									
									
Ambitie Nederland 2030 t.o.v. 1990					Het huidige wettelijk vastgelegde streefdoel van 55% CO ₂ -reductie in 2030 lijkt moeilijk haalbaar te zijn en moet dus niet als bindende doelstelling vastgelegd worden	minstens 40% schone energie in 2030		De Nederlandse uitstoot van broeikasgassen is in 2025 minstens 75% lager (in scope 1, 2 én 3 emissies) dan in 1990 en staat in 2030 op 0.	
Ambitie Nederland 2040 / 2050			Nederland en de EU moeten klimaatneutraal zijn in 2040 en daarna inzetten op klimaatpositiviteit.		Richting 2050 streeft de SGP naar een derde minder energiegebruik dan nu. De resterende energiebehoefte moet zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd worden.	In 2050 zijn we klimaatneutraal. 100% schone energie in 2050			
sectoroverstijgend beleid					Richting het jaar 2050 moet het gebruik van fossiele brandstoffen zoveel mogelijk afgebouwd worden. Niet alleen vanwege schadelijke gevolgen, maar ook omdat het verstandig is om niet meer afhankelijk te zijn van dure import uit onbetrouwbare landen.	Klimaatbeleid moet niet leiden tot onnodige betutteling van de burger: DENK wil geen vleestaks, geen suikertaks en geen plastic verpakkingenbelasting.			

SECTOREN									
ENERGIE OPWEK									
Elektriciteitssector			In 2035 wordt Nederlandse elektriciteit zonder aardgas opgewekt.	JA21 wil toe naar een toekomst waarin elektriciteit vrijwel uitsluitend nog met kernenergie wordt opgewekt.	Cruciaal is dat het overbelaste energienet op orde wordt gebracht. Pas dan zijn bedrijven ook echt in staat om te elektrificeren.	Daarom moeten alle kern- en kolencentrales dicht. De smerigste als eerst. Dit kunnen wij opvangen met gas, maar zaak blijft een vlotte en verantwoorde overgang op groen. Hierbij sluiten wij geen bronnen uit, maar zon en wind hebben de voorkeur			
Wind op zee (WoZ)	Uitbreiding van windparken op zee	Stoppen met de plaatsing van windturbines. Windmolenparken ontmantelen	Hernieuwbare energie zoals zonne- en windenergie en stromend (rivier)water zijn cruciaal om de EU klimaatneutraal te maken. Ook blijft Volt onderzoek naar de ecologische impact van wind op zee steunen.	Directe stop op nieuwe windparken op land en zee	Meer onderzoek is nodig naar de effecten van windparken op zee voor het onderwatermilieu.	We gaan massaal inzetten op stroom uit windenergie op de Noordzee. De energie-infrastructuur wordt daarvoor aangepast.	windenergie moet naar zee verhuizen.	Er wordt fors geïnvesteerd in (nieuwe) duurzame energie-alternatieven.	Geen nieuwe windmolens op zee.
Zon en wind op land	zonnepanelen op alle geschikte daken	Stoppen met de plaatsing van windturbines, zonneparken. Windmolenparken en zonneparken ontmantelen.	Windenergie winnen op land is van groot belang om de klimaatdoelen te halen en te zorgen dat er genoeg energie is in de toekomst. Maar verduurzaming geeft soms overlast. Daarom willen we landelijke normen voor overlast door zogenaamd laagfrequent geluid (zoals bij windmolens) en slagschaduw.	Directe stop op nieuwe windparken op land en zee. Indien er toch windturbines op land worden geplaatst: strenge afstandsnorm.	Op daken is nog genoeg ruimte voor zonnepanelen, terwijl zonneparken vaak ten koste gaan van vruchtbare landbouwgrond.	Windenergie op land realiseren we alleen als er lokaal draagvlak voor is.	zonne-energie moet op bestaande bouwwerken plaatsvinden.	Er wordt fors geïnvesteerd in (nieuwe) duurzame energie-alternatieven	Geen nieuwe windmolens op land.

samengesteld door: 									
<i>Kernenergie</i>	Kernenergie kan pas een duurzaam alternatief worden als er een goede oplossing is voor de verwerking van kernafval en er internationaal sprake is van duurzame winning van grondstoffen.	Kernenergie stimuleren door middel van het scheppen goede langetermijn randvoorwaarden.	We willen ons inzetten voor een rol van kernenergie in de energiemix van de toekomst	Voluit kiezen voor kernenergie: kernenergie als dé elektriciteitsbron van de toekomst bestempelen.	De SGP is voor verlenging van de levensduur van de kerncentrale in Borsele en staat open voor nieuwe inherent veilige kerncentrales	Kernenergie zou kunnen helpen bij de transitie naar duurzame energie. DENK staat open voor nader onderzoek hiernaar.	50PLUS steunt de huidige inzet voor twee nieuwe kerncentrales en ziet mogelijkheden in de kleine modulaire kerncentrales. Wij eisen de hoogst mogelijke standaarden voor de veiligheid en veilige opslag van afval.		Nederland moet meer innoveren en zo snel mogelijk energievoereen worden en zorgen dat er goedkope energie beschikbaar is voor de mensen. Daarvoor moeten we vrij worden gelaten om kerncentrales te bouwen
<i>Salderingsregeling zonnepanelen</i>	De salderingsregeling houden we in stand		De salderingsregeling bouwen we zo snel mogelijk af. Teruggeleverde stroom wordt voor een eerlijke marktprijs teruggekocht door de elektriciteitsleverancier.		De huidige salderingsregeling voor zonnepanelen is heel aantrekkelijk, maar zorgt er wel voor dat huishoudens zonder zonnepanelen de rekening betalen. 'Subsidiëring' ten laste van de samenleving dient voorkomen te worden.	We schaffen de salderingsregeling niet af, maar beperken de salderingsruimte tot 2.500 kWh.			De salderingsregeling voor zonnepanelen op daken blijft intact.
<i>Waterstof</i>	Investerings in een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektriciteit en groene waterstof.		Veel processen in de industrie of mobiliteit die met (groene) elektriciteit niet haalbaar zijn, kunnen worden opgevangen met waterstof. We zetten de kostbare waterstof dus daar in waar elektrificatie geen redelijk alternatief is.		Gas, maar dan in de vorm van groen gas, waterstof en/of synthetisch gas, zal een significante rol blijven spelen in de toekomstige energievoorziening, zeker in het landelijk gebied.				Paralleel aan de bestaande energiesystemen overschakelen op waterstof. Hiervoor moet wel eerst de productie, het transport en de afname geregeld worden. Waterstof kan prima bestaan naast andere energievormen, zoals aardgas. Er wordt alleen subsidie aan waterstofprojecten gegeven die aantonen dat op termijn de energiebalans met betrekking tot productie en verbruik efficiënt is.
<i>Biomassa</i>	Biomassa en biobrandstoffen zijn geen alternatief zolang die onvoldoende uit afval gewonnen kunnen worden.	Stoppen met de massale bomenkap ten behoeve van biomassacentrales.	Het gebruik van biomassa zal zorgvuldig en klein moeten zijn. We gebruiken alleen de biomassa die als reststof van bestaande processen overblijft. We importeren geen biomassa van buiten de EU.	Stoppen met houtige biomassa: geen oerbossen verbranden om op papier 'groene' energie op te wekken die in de praktijk meer CO2 uitstoot dan kolen en gas	Voor zover biomassa nodig is voor energieproductie, dan moet ingezet worden op biomassa uit reststromen en op raffinage van biomassa, waarbij hoogwaardige toepassingen voorrang hebben op laagwaardige. Geïmporteerde biomassa dient aan strikte duurzaamheidseisen te voldoen en van Europese oorsprong te zijn.	Biomassa kan nog steeds een bijdrage leveren, maar alleen als het reststromen betreft en niet leidt tot extra bomenkap.		Subsidies voor biomassacentrales worden per direct stopgezet.	De overheid moet geen miljarden verkwisten aan milieuvriendelijke keuzes zoals biomassacentrales
<i>overige (beleid)</i>	De energierekening moet omlaag. Energie is een basisvoorziening. Daarom gaan we energie-bedrijven weer nationaliseren of lokaal zelf organiseren.		Het gebruik van bruin- en steenkool wordt snel afgebouwd en uiteindelijk helemaal gestopt. Dit doen we onder andere door een verhoging van de belasting op kolen naar 25% en een verbod op bruinkool vanaf 2025 en op steenkool vanaf 2030.	We houden onze schone kolencentrales open. Op een verantwoord en bescheiden niveau doorgaan met de gaswinning in Groningen.	Nu de gaswinning in Groningen afgebouwd wordt, moet de winning uit de kleine gasvelden ondersteund worden. Natuurlijk zonder nieuwe aardbevingsrisico's te creëren.		In de strijd om een beter klimaat te krijgen is het niet meer de vraag welke energiebronnen we ons wensen maar moeten alle vormen van energie ingezet worden. Klimaatadaptie (verstevenen dijken, meer groen in stad en land) moet veel meer aandacht krijgen in het klimaatdebat.		Versneld inzetten op geothermie
INDUSTRIE									

samengesteld door:									
									
<i>Nederlands beleid</i>	De industrie is de grootste veroorzaker van klimaatverandering en heeft daar in het kapitalisme flink aan verdiend. Die krijgt daarom van ons de rekening. Subsidies aan fossiele energie-bedrijven moeten zo snel mogelijk stoppen.		We schrappen de fossiele subsidies en verleggen die geldstromen naar schone energie.	kritisch kijken naar energieverbruikende processen in industrie en bedrijfsleven	Subsidies voor duurzame energieproductie en nationale heffingen voor industrie en energiebedrijven doorkruisen het functioneren van het Europese CO2-emissiehandelssysteem. Gebruik van schadelijke PFAS door de industrie moet verboden worden. Zo kunnen deze stoffen niet langer in de leefomgeving terecht komen.	Grootverbruikers in de commerciële sector gaan een hogere energiebelasting en opslag duurzame energie betalen, zodat ze een extra prikkel krijgen om minder CO2 uit te stoten. Grote industriële bedrijven zoals Shell en Tata Steel krijgen een CO2-heffing opgelegd als extra prikkel, omdat zij het grootste aandeel hebben in de uitstoot van CO2. De rekening van het klimaatbeleid wordt vooral neergelegd bij de grote bedrijven. Zij stoten immers 80% van de CO2 uit, en gaan dus ook 80% van de energiebelasting betalen.		Subsidies op (de productie van) fossiele brandstoffen en financiële steun aan de fossiele industrie worden zo snel mogelijk beëindigd.	Subsidies worden zoveel mogelijk gestopt.
<i>EU beleid</i>	We willen samenwerken in Europa, voor onder meer een effectief klimaatbeleid. Maar we willen geen beleid krijgen opgelegd door ongekozen ambtenaren uit Brussel	Het Parijsakkoord opzeggen, klimaat- en energieakkoord. Intrekken klimaatwet.	We voeren een Europese CO2-belasting (een uitgebreider ETS II) in voor alle brandstoffen.		De SGP vindt het belangrijk dat een goed werkend emissiehandelssysteem ten behoeve van een zo duurzaam mogelijke energievoorziening in 2050 voorop blijft staan, zodat een gelijk Europees speelveld zoveel mogelijk geborgd blijft en bedrijven de kans krijgen om de transitie op een kosteneffectieve wijze vorm te geven.				De Europese Green Deal en het Klimaatakkoord zeggen we op. Nederland zet in op innovatie zodat we goed zorgen voor ons milieu.
<i>CO₂ afvang en opslag (CCS)</i>			De opslag van CO2 is nodig om uitstoot te verminderen en om eventueel zelfs klimaatpositief te worden.		CO2-afvang en opslag is een relatief goedkope manier om CO2-doelen te halen. De afhankelijkheid van import van fossiele brandstoffen blijft echter. Het is daarom een tijdelijke oplossing. Niet meer, niet minder.				CCS (Carbon Capture and Storage) wordt verboden. Deze techniek levert niets op en kost wel heel erg veel energie.
GEBOUWDE OMGEVING									
<i>Woonlasten verduurzaming</i>	De vennootschapsbelasting voor woningcorporaties schaffen we af. Die wordt omgezet in een investeringsplicht voor de bouw van huizen, het onderhoud en de verduurzaming van oudere woningen en het bouwen van nieuwe voorzieningen in buurten.	Stoppen met onnodige duurzaamheidseisen die de prijzen opdrijven. Ook stoppen met subsidies voor "verduurzaming", die uiteindelijk alsnog moeten worden opgebracht door de belastingbetaler.	Verduurzaming van bestaande woningen leidt tot net-zero emissie, door vanaf 2028 onder andere isolerend meerlaags glas (HR++/HR+++ te verplichten en te investeren in isolatie, ventilatie en schone warmte.	Nieuwe woningen zo energiezuinig mogelijk en gasloos bouwen	Voor nieuwbouw kan aardgasvrij de norm zijn, voor bestaande bouw moet de focus liggen op energiebesparing.			Er wordt geld beschikbaar gesteld voor de verduurzaming van (sociale) woningen.	Nieuwe huizen moeten worden gebouwd met het meest zuinige energielabel A+ +++ waarbij ook verwarmen op aardgas als duurzaam wordt bestempeld en alleen echt duurzame maatregelen zoals goede isolatie meetellen.

samengesteld door:										
										
<i>Huursector</i>	De woningcorporaties worden verenigingen, zonder een winstoogmerk, waar de huurders het voor het zeggen hebben. Zij gaan samen democratisch bepalen waaraan de opbrengsten van de huur het beste kunnen worden besteed.	Maximaal 10% sociale huurwoningen. Private bouwprojecten moeten niet gedwongen worden om een verplicht percentage sociale woningbouw te realiseren. Stimuleren van eigenwoningbezit, door corporaties aan te sporen aan huurders te verkopen.	De energiebesparingsplicht die nu al geldt voor bedrijven wordt uitgebreid naar verhuurders van woningen. We brengen de grote verhuurders en woningcorporaties nu al onder de verplichting, op termijn worden ook kleinere verhuurders toegevoegd.		Het uitgangspunt moet zijn: het is betaalbaar, betrouwbaar en haalbaar. Dit geldt bijvoorbeeld voor woningcorporaties, waarbij de kosten van de verduurzaming zowel voor de verhuurders als de huurders op te brengen moeten zijn.	Mensen worden geholpen met een lagere energierekening door woningen beter te isoleren. De overheid helpt daarbij met meer subsidies voor het isoleren van huurwoningen.			Er wordt ingezet op de vergroening van de woonomgeving. Verhuurders worden verplicht om woningen op te knappen naar energielabel B of hoger, en van het aardgas te halen zonder kosten voor de verhuurder.	
<i>Wijkgerichte aanpak</i>			We willen dat de rijksoverheid regie neemt op de aanleg van warmtenetten. Gemeenten moeten bevoegd worden om te besluiten wanneer aardgas in de wijk wordt uitgefaseerd, met een planning voor het beoogde duurzame alternatief.							
<i>Warmtenetten</i>	Ook komt (stads)warmte weer in publieke handen en zal deze komen uit restwarmte of duurzaam opgewekt worden. De prijs van deze vorm van warmte moet nooit hoger zijn dan die van andere vormen. Zo profiteren we collectief van de warmtetransitie.		We willen dat de rijksoverheid regie neemt op de aanleg van warmtenetten. Gemeenten moeten bevoegd worden om te besluiten wanneer aardgas in de wijk wordt uitgefaseerd, met een planning voor het beoogde duurzame alternatief.	Intrekken van de Wet Collectieve Warmtevoorziening en de Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie.	De warmteproductie van kerncentrales moet gebruikt worden in warmtenetten. Open warmtenetten waar verschillende warmteproducenten op aan kunnen haken, hebben de voorkeur. Nederland heeft nu vooral hoge temperatuur warmtenetten. De SGP wil meer inzet op de ontwikkeling en uitrol van lage temperatuur warmtenetten met minder energieverlies.	Warmteprojecten om van het gas af te gaan wordt niet met een verplichting afgedwongen en de rekening komt niet bij de huurders terecht.				
<i>overige</i>		De overheid mag huiseigenaren niet dwingen zonnepanelen op hun dak te zetten	We passen bouwstandaarden aan zodat vanaf 2030 alle nieuwbouw voldoet aan net-zero emissie.	Huizen gaan niet gedwongen van het gas af. Geen warmtepompplicht per 2026	Er moet een begrensd stikstofvrijstelling komen voor woningbouwprojecten. De berekende stikstofneerslag van dergelijke projecten is zo klein dat niet ieder project apart beoordeeld hoeft te worden.	De bouwvrijstelling moet in ere worden hersteld om de woningbouw te ondersteunen.				
MOBILITEIT										
<i>Betalen naar gebruik</i>	We keren ons tegen het rekeningrijden.	Nooit akkoord gaan met kilometerheffing; automobilisten betalen al voor gebruik via accijzen	We vervangende motorrijtuigenbelasting op auto's, bestelbusjes en vrachtwagens door 'betalen-naar-gebruik'. Wat je gaat betalen hangt af van het aantal kilometers dat je rijdt, maar ook van het tijdstip (spits/dal), het traject (regio/stedelijk) en de voor vervuiling relevante eigenschappen van het voertuig (gewicht/uitstoot).	Rekeningrijden is voor JA21 geen optie	Belangrijke randvoorwaarden van de SGP voor invoering van betalen naar gebruik zijn: een voor Nederlandse automobilisten budget neutrale invoering, de betaalbaarheid voor de inwoners van het landelijk gebied die aangewezen zijn op de auto, afstemming op de (al hoge) brandstofprijzen en accijzen en investeringen in auto-ov overstappunten en goedkoper ov.	De mensen in het land moeten niet betutteld worden met rekeningrijden. Dat soort paternalistische maatregelen zijn voor DENK onacceptabel en passen niet in onze visie.			Rekeningrijden wordt niet ingevoerd	

samengesteld door: 									
Emissievrije voertuigen	Wij steunen de verplichting voor producenten dat alle nieuwe auto's uiterlijk vanaf het jaar 2035 emissievrij moeten zijn.		Er moeten meer kleine en betaalbare elektrische auto's op de markt komen. Om de omslag naar uitstootvrij te stimuleren, zorgen we dat particulieren nog tot 2030 een subsidie kunnen krijgen voor de aanschaf of private lease van een nieuwe en tweedehands elektrische auto.	Subsidies en andere fiscale voordelen op EV auto's beperken.	Het Rijk moet gemeenten en netbeheerders ondersteunen bij de uitrol van een toekomstbestendig (publiek) laadpalennetwerk, ook voor elektrische vrachtwagens in de stad en op verzorgingsplaatsen.	Het wagenpark wordt verduurzaamd door subsidiëring van een markt voor tweedehands elektrische auto's. Deze subsidie mag niet onevenredig terecht komen bij rijken.			Het verbod op verbrandingsmotoren wordt geschrapt.
Busvervoer	Wij maken het OV direct overall goedkoper door de BTW te schrappen, een goedkoop maandabonnement en/of dagkaart te introduceren en we werken toe naar gratis en toegankelijk OV. Het stads- en streekvervoer maken we direct gratis voor ouderen (65-plus), kinderen (12-min), scholieren en voor mensen met een beperking.	Tevens verdwijnen ieder jaar tientallen tot honderden bushaltes, met name in de regio. Die kaalslag moet stoppen: bushaltes moeten - juist ook in meer afgelegen gebieden - terugkeren en behouden worden.	Op trajecten waar veel woon-/werkverkeer rijdt en de trein geen goed alternatief biedt, wil Volt investeren in de aanleg van busstroken op de snelweg. Daar kan de hele dag - en in de spits extra vaak - een snelbus rijden.	Structureel meer geld vrijmaken voor OV in de landelijke gebieden.	De SGP maakt zich grote zorgen over de vershraling van het ov in het landelijk gebied. Het Rijk moet daarom geld uittrekken voor het regionaal openbaar vervoer.	DENK staat voor een forse investering in het ov om het een aantrekkelijk vervoersmiddel te maken. Hiermee realiseren we ook betere dienstregelingen en betere aansluiting op elkaar van de trein, metro, tram en bus.	Gratis Openbaar Vervoer voor inwoners van de eigen gemeente boven de 30 jaar met een minimum inkomen plus een dalurenkaart.	OV-bedrijven worden genationaliseerd. Het openbaar vervoer wordt gratis en toegankelijk, en is uiterlijk in 2030 volledig elektrisch.	Busverbindingen in de provincie behouden.
Treinvervoer	We stoppen met concurrerende bedrijven in het spoorvervoer, met hun eigen tarieven en in en uitcheckpalen. De Nationale Spoorwegen en ProRail worden één publiek spoorbedrijf, dat verantwoordelijk wordt voor het hele spoorvervoer. We investeren in binnenlandse treinverbindingen zoals de Lelylijn, Maaslijn en Nedersaksenlijn.	Op verscheidene, overbelaste trajecten is het essentieel én mogelijk om meer en vooral ook langere treinen in te zetten om de drukte te verlichten en de reistijd te verkorten.	Binnen Nederland verbeteren we het reïnsysteem, met het aanleggen van de Lelylijn als prioriteit. Volt wil de Nederlandse Intercity's in de grensregio's doortrekken.	Doorzetten van de ambities voor de Lelylijn en de Nedersaksenlijn	Er moeten nieuwe regionale treinstations komen, zodat ook regionaal belangrijke plaatsen beter verbonden worden met de Randstad. Stappen zetten richting de aanleg van de Lelylijn. Om het ov aantrekkelijker te maken moet er een btw-vrijstelling voor het ov komen.	Gratis ov voor lage en middeninkomens, ouderen boven de 65 jaar en kinderen onder de 12 jaar.	Gratis Openbaar Vervoer voor inwoners van de eigen gemeente boven de 30 jaar met een minimum inkomen plus een dalurenkaart.	Er komt BTW en accijns op kerosine, en we zetten ons op Europees niveau in om zo snel mogelijk op duurzame wijze een Europees spoor netwerk te realiseren. Op deze manier kunnen kortaafstandsvluchten worden uitgefaseerd en afgeschaft.	De Lelylijn moet er zo snel mogelijk komen.
Luchtvaart	We eisen dat vliegen minder vervuend wordt, onder meer door synthetische kerosine te gebruiken en elektrisch taxiën verplicht te stellen. Het aantal gaat vluchten omlaag. We willen geen vliegtaks voor mensen die eens per jaar met het vliegtuig op vakantie gaan, wel een extra taks voor zakelijke veelvliegers.	Een nieuwe luchthaven in de Noordzee aanleggen. Tot die tijd krijgt Schiphol alle ruimte om haar cruciale economische rol te blijven vervullen. Afschaffing vliegbelasting.	We willen dat Schiphol vanaf 2026 maximaal 400.000 vluchten per jaar faciliteert. We zorgen dat overstappers - die nu worden vrijgesteld van belasting - een eerlijke bijdrage gaan leveren voor de belasting van het Nederlandse en Europees luchtruim. We verbieden fossiele kortaafstandsvluchten (tot 650 km). We verhogen de vliegbelasting aanzienlijk. Hierin maken we onderscheid tussen afstanden. Hoe langer de afstand, hoe hoger de belasting. Daarnaast doen we onderzoek naar hoe we deze belasting kunnen aanpassen, zodat deze hoger wordt als men vaker en verder vliegt.	JA21 geeft steun aan Groningen airport als dé luchthaven waar ontwikkelingen in de waterstofluchtvaart gaan plaatsvinden. JA21 wil af van fiscale ontmoedigende maatregelen zoals de vliegbelasting. Bij besluiten over de toekomstige ontwikkeling van Schiphol weegt de maatschappelijk-economische rol van luchtvracht zwaar mee, zodat de waardevolle mainportfunctie van onze luchthaven behouden blijft.	Met name rond Schiphol is het afgelopen decennium het aantal vluchten fors toegenomen. Dat geldt echter ook voor de overlast, en de luchtvervuiling. Het aantal vliegbewegingen moet daarom omlaag.	Schaf de vliegtaks af. We investeren in de verduurzaming van de sector. Er moet minder nadruk komen op transferpassagiers en meer op bestemmingspassagiers.		Er komt BTW en accijns op kerosine, en we zetten ons op Europees niveau in om zo snel mogelijk op duurzame wijze een Europees spoor netwerk te realiseren. Op deze manier kunnen kortaafstandsvluchten worden uitgefaseerd en afgeschaft.	Schiphol is een economische pijler van de Nederlandse economie en mag groeien op een verantwoorde manier waarbij ingezet wordt op energiezuinige en stille vliegtuigen. We gaan investeren in andere vliegvelden zoals Rotterdam/The Hague airport, Eindhoven en Eelde om de druk op Schiphol te verlichten

samengesteld door:									
									
<i>Scheepvaart</i>			We voeren een scheepvaartbelasting in op basis van NOx en CO2-uitstoot. Hiervoor zetten we ons in om de Akte van Mannheim aan te passen in Europees verband. We schaffen de tonnage-winstregeling en de afdrachtvermindering voor de zeescheepvaart af.		Het Rijk moet verduurzaming van de binnenvaartvloot structureel stimuleren. Dat kan onder meer door vervanging van motoren te subsidiëren en door de aanleg van bunkerplaatsen voor duurzame brandstoffen en stroom te ondersteunen.				
LANDBOUW									
<i>omvang veestapel</i>	We stoppen de schaalvergroting en de grootschalige bio-industrie, die gericht is op export, en leggen de rekening bij de financiers die aan schaalvergroting hebben verdiend.	Inkrimping van de veestapel is onnodig: boeren kunnen gewoon blijven boeren.	Er komt geen soja meer uit het regenwoud en er komt een maximaal aantal dieren per hectare. Dit getal ligt lager in de buurt van natuurgebieden.		De SGP is tegen gedwongen opkoop of het afnemen van vergunningen in het kader van de stikstofaanpak.	Vrijwillige uitkoop van veehouders is het uitgangspunt.		Geen standpunt	Er worden geen boeren meer uitgekocht. Ook niet vrijwillig. Er is geen enkele reden om met belastinggeld landbouwgrond te kopen om vervolgens terug te geven aan de natuur.
<i>maatregelen broeikasgassen</i>	De uitstoot van stikstof en stikstofverbindingen, die schadelijk zijn voor onze gezondheid, voor de bodem- en waterkwaliteit en voor de biodiversiteit, moet worden teruggebracht naar een veilig niveau. We respecteren provincies die zich tegen gedwongen onteigening van boeren keren op voorwaarde dat ze op hun eigen manier de stikstofuitstoot beperken.	Er is geen stikstofprobleem.	Volt wil toe naar een belasting op bepaalde broeikasgassen (zoals onder meer CO2 en methaan) en op het gebruik van (schadelijke) chemicaliën. Veel schade wordt nu nog niet belast, zoals het gebruik van pesticiden. Dit veroorzaakt schade aan de biodiversiteit en zou zo veel mogelijk moeten worden teruggebracht.	Realistische verdienmodellen in de transitie naar een meer toekomstbestendige landbouwsector.	De SGP wil sowieso geen aanscherping van de stikstofwet. De SGP wil niet dat tal van bedrijven ten onder gaan door onhaalbare en eenzijdige emissie-eisen en Natura 2000-doelen. Via de eerder genoemde afrekenbare stoffenbalans komt er een prikkel om stikstofemissies omlaag te brengen. Voor de industrie komt er een belasting op de uitstoot.	Alleen bewezen innovaties moeten gestimuleerd worden. Veel innovaties voldoen hier niet aan en daar moet dan ook niet in worden geïnvesteerd. Natuurkwaliteit moet realistisch gemeten worden, hierdoor is de kritische depositiewaarde als instrument minder geschikt. Er moet niet alleen gekeken worden naar stikstof, maar ook naar andere factoren om de natuur te herstellen.		De bio-industrie moet afgebouwd worden en uiteindelijk verdwijnen. Dit moet deels gebeuren door het uitkopen, sluiten en onteigenen van grote intensieve veehouders (megastallen).	Het stikstofbeleid gaat per direct de prullenbak in, zodat boeren weer rustig kunnen boeren en vissers weer gewoon kunnen vissen

verantwoording: In de tabel staan op blad 2 de overige 9 partijen op volgorde van lijstnummer zoals vastgesteld door de Kiesraad. Waar mogelijk wordt geciteerd uit de gepubliceerde (concept-)verkiezingsprogramma's, soms zijn verkorte omschrijvingen daarvan gebruikt. NVDE, november 2023. Fvd, SGP, JA21, BIJ1 en BVNL op basis van het concept verkiezingsprogramma. Andere partijen op basis van definitief verkiezingsprogramma.